

Prediking over de bergrede- I

-Zalig zijn de armen van Geest-

Mattheus 5 vers 3

Liturgie:

Ps. 73 : 1

Ps. 119 : 24

Lezen Mattheüs 5:1-13

Ps. 72 : 6, 7, 8

Psalm 140 : 8

Psalm 118 : 7

Gemeente,

Geen gedeelte uit het Woord Gods is meer bekend dan de zaligsprekingen van de Heere Jezus. De Schriftcritici van alle tijden hebben hun hand aan bijna alle stukken van het Woord des Heeren geslagen om het Woord geweld aan te doen, maar dit gedeelte kon meestal genade vinden in de ogen van deze mannen. Of het meestal de best begrepen plaats in het Woord is, staat nog te bezien. De Bergrede is in het strijdgewoel der geesten gebruikt als een program, als een banier die tegen het officiële halfbakken christendom moest worden opgeworpen. Of als een mes, dat het strenge van het Oude Testament moest wegvagen, of als een politieke leus, die telkens opnieuw opgeld doet. Deze Bergrede heeft alle misverstanden opgeroepen die alleen het Woord Gods (onder ons zondige mensen) kan oproepen, zodra wij niet meer luisteren naar het Woord, maar telkens weer het Woord in de rede vallen.

Voor alle dingen dient voor ons vast te staan, dat de Bergrede het Woord des Heeren is met alles wat de Heilige Schrift ons geeft. Voor alle dingen dienen wij te letten op Hem, die hier spreekt. Op Jezus! *Hij* spreekt! Hij, die tot ons kwam en komt om de woorden van God tot ons te spreken. Over Hem geeft de Vader uitgeroepen: 'Deze is Mijn geliefde Zoon, hoort Hem!' Zo staat Hij voor ons als de door de Vader in deze wereld Gezondene, als Die door de Heilige Geest Gezalfde. Hoort Hem en niemand anders!

En Jezus de schare ziende. Dat is een wonder. Immers de Farizeeërs zagen de scharen ook en zeiden: vervloekt is deze schare, want zij kent de wet niet. Daarom wendden zij hun ogen van de scharen af en gaven zich aan de ingewijden. En zij lieten de scharen verkommeren en gaven hun geen brood. Maar Jezus de scharen ziende, klom op een berg. Hij ging op een afstand om hen beter te kunnen bereiken. Zo is ook deze preekstoel niet een stuk vervreemding van het volk, maar een hoger staan om met het Woord dichter tot u te kunnen naderen. Jezus had een bergplateau. Hij gaat zitten. Zijn discipelen komen bij Hem.

'En Jezus zijn mond geopend hebbende, leerde hen en zeide...' O, gemeente let erop, dat het een voorrecht zonder weerga is, wanneer Jezus tegenwoordig is! Merk op Hem in het Woord! Hoe eenzaam moet Hij Zich op deze aarde gevoeld hebben! Hoe was Hij de Enige die in deze door de zonde vervloekte samenleving het oog gedurig op de Heere Zelf gevestigd hield. Maar hoewel eenzaam, Hij wist dat er velen zouden komen, van de Vader gegeven, die Zijn woorden zouden indrinken. Maar zie Hij is er niet alleen, maar Hij doet Zijn mond ook open: Hij gaat spreken. Hij opent Zijn heilige mond. O, dat wij Hem door het Woord aanschouwen in het geloof, dat wij Hem vereren, dat wij Hem aanbidden en zo gemeenschap met Hem mogen hebben. Jezus spreekt!

Hij gaat de Wet des Heeren op een volstrekt nieuwe wijze uitleggen. Hij gaat deze ontdoen van het stof, waaronder deze begraven ligt. Hij gaat deze ontdoen van alles wat de Farizeeërs en Schriftgeleerden erop hebben gelegd. En Hij legt ook deze Wet niet uit als de Farizeeërs, maar als de machthebbende. Hij geeft deze Wet niet over aan de knoeierijen van mensen, die op de een of andere wijze deze Wet altijd van zijn ware zin beroven. Nee! Hij is de Enige, die het voor deze mishandelde Wet zal opnemen. Hij is de enige, die de ware zin van deze Wet afleest en daarin het hoofdgebod leest: God lief te hebben boven alles en de naaste als zichzelf. Dat las Hij niet alleen, maar dat deed Hij ook. Hij was de Vervuller der Wet. Hij is niet gekomen om de Wet te ontbinden, maar om deze te vervullen. Hij brengt deze Wet tot zijn doel, wanneer Hij en Wet en Offer samen is. Hij meldt zich straks stervend aan de Vader en zegt: 'Ik draag Uw heilige Wet'. Daarom is deze prediking van de Bergrede nooit en te nimmer los te maken van het kruis, dat zich straks zal verheffen op Golgotha. Ja, midden in deze Bergrede vallen de schaduwen van dit kruis. Wee, wie deze woorden van Jezus losmaakt van Jezus Zelf! Hijzelf is dit Woord. Wie de Bergrede losmaakt van het kruis en er een nieuwe Wet van maakt, zal er zich eeuwig aan vertillen en te gronde gaan. De voorbeelden zijn in de kerkgeschiedenis voor het grijpen van mensen, die van dit aller zaligst Evangeliewoord een nieuwe Wet hebben gemaakt en er aan te gronde zijn gegaan.

Jezus spreekt! Let daarop! Zijn Naam is Jehosjua, Jozua, Redder, Zaligmaker. Hij roept tot negen keer Zijn eigen Naam en werk uit. Zalig, zalig, zalig. . . ! In de Bergrede zijn reeds de zaligheden van het kruis verborgen. Wie zijn er nu zalig? Zalig de *armen van geest*; want hunner is het Koninkrijk der hemelen. Merkwaardig woord. Zo diep, dat een mens er zijn leven voor nodig heeft om de diepten ervan de verstaan en tegelijk zo eenvoudig, dat een kind het begrijpen kan. Merk erop, dat de Heere alle begrippen *omkeert*! Immers op aarde geldt: zalig, of wereldser uitgedrukt: gelukkig, de rijken. Daar is in de mens een oerdorst naar het geluk. Gelukkig de mens, die doen kan wat hij wil. Gelukkig de mens, die zichzelf kan redden. Gelukkig de mens, die op een hogere of lagere manier zijn verlangens weet te stillen.

Maar wie wil er nu arm zijn? Armoede is een stuk ontluistering, het is ledigheid, het is uitgekleeft zijn. Wie wil naakt te kijk staan? Daartegen verzet zich alles in ons. Nu spreekt Mattheüs van de armen van geest. Lucas daarentegen spreekt van armen zonder meer. Onmiddellijk. Op het zalig gij armen, volgt bij Lucas: wee u, gij rijken. Zonder meer. Wij kunnen wel zonder meer naar Mattheüs luisteren, maar Lucas is er ook nog. Dat is naar de Schrift, in het bijzonder naar het Oude Testament. Nadrukkelijk wordt Israël ingescherpt, dat het voor de armen heeft te zorgen en dat wel in tegenstelling met het heidendom. God is een God der armen. Hij is die de rechtszaak van de armen en de weduwen twist.

De rijken verdrukten deze armen vaak, maar de Heere neemt het voor hen op. Van lieverlee krijgt dan in een langzame verschuiving het woord *arme* de betekenis van de godvrezenden, de armen van geest, die niet alleen lichamelijk, maar ook geestelijk aan de grond zaten. 'Ik zal', zo zegt de Heere, 'in Uw midden doen overblijven een arm en ellendig volk, dat zal op de Naam des Heeren vertrouwen'. Welnu aan deze door en door Bijbelse gegevens sluit de Heere aan, wanneer Hij zegt: Zalig zijn de armen van geest... Het Evangelie komt tot arme mensen. Maar wie wil er arm zijn? Wie wil geestelijk arm zijn? De rijke jongeling bedankte ervoor om door Christus arm gemaakt te worden. Wie wil al zijn energie en krachten, zijn willen, kunnen en kennen zomaar op een hoop geveegd zien en van alles ontdaan te worden? Wie wil eraan?

Niemand dan Een! Hij was rijk en *werd* arm. Hij was schatrijk en *werd* straatarm! Hij heeft dit niet alleen voorgeleefd, maar ook ingeleefd. Hij was niet schijnrijk, maar was werkelijk rijk en werd arm om onzentwil. Om armen rijk te maken. Waarmee? Met Zijn genade. 'Want gij weet de genade van onzen Heere Jezus Christus, dat Hij, die rijk was'. Wie wil deze rijke Christus? Niet één! Wie kan dan zalig worden? Wat onmogelijk is bij de mensen, is mogelijk bij God! God maakt een mens arm. Ook nu door alle schijnrijkdom te ontmaskeren en ten toon te stellen, en ons naakt aan de dijk te zetten. De moeilijkste mensen zijn die, die hun stand willen ophouden en willen verzwijgen. Zij houden zich groot maar zitten aan de grond. Ten koste van alles moet de schijn worden opgehouden. Ook met hem is de Heere Jezus bezig. Hij zegt: Gij zijt arm!

Maar de *armen* wordt het Evangelie verkondigd! De voorbeelden zet de Heere ons allerwegen voor ogen; Blinden, kreupelen, doven, doden en melaatsen. Zij zijn de spiegel voor ons. Ook wanneer de Heere ons met meer dan gewone bezittingen gezegend heeft, doet dat niets af van onze geestelijke armoede. Ook Hij spreekt in nu ons midden: Heere, welvaart maakt mij niet rijk! Geef mij een arm hart. Geef dat ik mijn hart er niet op zette! De wortel van mijn geestelijk armoede is mijn zonde. En ik draag U o God mijn hart op, dat arm is aan gerechtigheid. Reinig het door Christus bloed en gerechtigheid. Ons verstand is arm aan geestelijk licht. Ik draag een lichaam in welke conditie het ook nog moge zijn, dat zonder Uw genade voor een graf en een eeuwig verderf wordt prijsgegeven. Voed en onderhoud ook dat lichaam en maak of bevestig het tot een lid van Christus opdat het straks uit dit graf opsta tot een nieuw leven! Wie door God wordt aangeraakt, kan het nooit weer in orde krijgen dan wanneer het oog geopend wordt voor Christus die de Wet heeft volbracht.

U vraagt: Maar hoe kom ik er? Wat moet ik doen? Niets doen! U moet niet *iets* doen, maar u moet iets *zijn*! Geloven in de Naam van Gods eniggeboren Zoon, is niet iets doen, maar iets zijn: namelijk de allerarmste! De arme van deze tekst is een bedelaar. Anders niet. Dat is een die zich buigt om gaven in ontvangst te nemen. Deze mensen noemt de Heere Jezus zalig. Wat een wonder! Let er op: zij zeggen dit niet van zichzelf, maar Jezus zegt dit! Zij brengen dit niet uit zichzelf voort, maar *Hij* moet het hen zeggen! Hij zegt: zalig! Niets hebbend en alles bezittend. Kan dit? Ja, gemeente, dat kan! Want zo zegt de Heere: 'Ik woon in de Hoogte en in het Heilige en bij dien, die van een verbrijzelden en nederigen geest is'. In hen die stof en as is voor God.

Het Woord geeft opklaring en verheldering. Hoor de erfenis die God hen geeft: 'Want hunner'. Niets zijn en niets hebben betekent *alles* worden en alles hebben! Ongelooflijk! Toekomst?! Er staat: *is!* Dat is met nadruk! Er is toch een belofte voor de toekomst. Het koninkrijk der hemelen of het Koninkrijk Gods is onzichtbaar. Het is geen rijk dat te zien is. Het is niets om aan het natuurlijk oog te laten zien. Maar het is er! Het is er in Christus door de Heilige Geest. Het komt steeds naderbij. Het is binnen en in ulieden. Het is niet met kracht, maar het is door Zijn Geest. Het komt zo op u af.

Hij brengt alles mee! Hij brengt de hemel in uw hart. Hij laat Zijn zaligspreking zomaar in uw hart afdalen. Wat een blijdschap! Hij geeft Zichzelf! Hij legt ons in onze schreiende zielsarmoede aan Gods hart neer. Daar is alles! Want de zaligheid is wel verbonden aan de armoede van geest, maar is er niet de oorzaak van. O nee! De zaligheid komt uit Gods eeuwige barmhartigheid. Uit Zijn welbehagen. De vrucht daarvan is juist die armoede, waardoor u Christus nodig hebt.

Het Koninkrijk der hemelen. Welk een rust! Het is er en het komt! Europa moge zeggen, dat het zo leeg is geworden, maar het komt. Alle rijken zijn aan de machteloosheid prijsgegeven. Wereldmachten storten in elkaar. O wat zal dat een ontmaskering zijn! Wat zullen dan de rollen omgekeerd worden! Wat zullen velen dan straatarm blijken te zijn. Maar ook wat zullen er dan ook velen rijk zijn! Christus maakt alle dingen nieuw. Zij die alles moesten uitleveren, ontvangen alles terug. Geld en macht namen de plaats in van vroomheid en gebed. Het is de opstand van de machtelozen, die zich nu nog voltrekt. De satan kan alleen nog maar het nakijken hebben. 'Zalig de armen van geest'. U moet bij God blijven. Bij Jezus blijven! Door de Heilige Geest. Daar moet u blijven. Want in God is de zaligheid. Hier reeds. En u vindt rechtvaardigheid in de toerekening, en vrede in uw hart en blijdschap door de Heilige Geest. En u wordt armer *en* rijker! Dat is geloof in de beoefening! Vertrouwt elkander met deze dingen!

Amen.

G. Boer, Lunteren 15 juli 1956